

Protocol Dyscalculie

Leerlingbegeleiding, 28 september 2020

Auteur: Klik hier als u tekst wilt invoeren.

Beknopte toelichting Klik hier als u tekst wilt invoeren.

inhoud:

Met welke groepen is deze notitie reeds besproken, wie zijn betrokken?

Routing in school:

Vervangt: Klik hier als u tekst wilt invoeren.

Datum: Klik hier als u een datum wilt invoeren.

	Directie vergadering: ☒ voorgenomen besluit Datum: 6 oktober 2020	Medezeggenschapsraad: ☐ voor advies Datum: 8 december 2020
--	---	---

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	3
2.	WAT IS DYSCALCULIE?	3
3.	KENMERKEN VAN DYSCALCULIE EN REKENPROBLEMEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS	3
4.	BELEID VAN DE SCHOOL TEN AANZIEN VAN DYSCALCULIE.....	4
5.	SIGNALERING EN DIAGNOSTIEK VAN DYSCALCULIE	4
6.	OVERZICHT VAN MAATREGELEN VOOR DYSCALCULIE LEERLINGEN	5
6.1	ALS JE DYSCALCULIE HEBT	5
6.2	COMPENSERENDE MAATREGELEN (FACILITEITEN):	5

1. Inleiding

In het dyscalculie protocol wordt beschreven hoe op Carmel College Salland wordt gewerkt aan het onderkennen van dyscalculie en het omgaan met leerlingen die een dyscalculieverklaring bezitten.

In het 'Dyscalculieprotocol Carmel College Salland' wordt de visie op de begeleiding van leerlingen met dyscalculie toegelicht. Het protocol geeft informatie over de onderkenning van dyscalculie bij de leerling en over de begeleiding van de dyscalculie leerling. De basis voor dit protocol is het protocol Ernstige Reken-Wiskunde problemen en Dyscalculie VO, opgesteld in opdracht van het ministerie van OCW. (2012).

2. Wat is dyscalculie?

Vanuit de literatuur blijkt er geen eenduidige visie op de definitie van dyscalculie te bestaan. De twee meest gebruikte definities zijn:

1. Dyscalculie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het aanleren en het vlot/ accuraat oproepen/ toepassen van reken-wiskundekennis (feiten/ afspraken). (*Ruijssemaers & van Luit*). Er is sprake van dyscalculie als ernstige reken-wiskunde problemen ontstaan ondanks tijdig ingrijpen, deskundige begeleiding en zorgvuldige pogingen tot afstemming. De problemen blijken hardnekkig te zijn. De reken-wiskundige ontwikkeling van de leerling wordt waarschijnlijk belemmerd door kind factoren. (*Protocol ERWD*)
2. Dyscalculie is een complexe stoornis omdat bij rekenen meer hersengebieden worden gebruikt, waaronder ook het taalcentrum. Het gaat bij dyscalculie om een ernstige achterstand die tevens hardnekkig is, ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Er is een discrepantie te zien tussen de ontwikkeling van de leerling in het algemeen en zijn reken-wiskundige ontwikkeling.

Rekenproblemen, wat zijn dat?

Om een definitie van rekenproblemen te kunnen geven, is eerst een definitie van de vaardigheid rekenen nodig: Rekenen is een proces waarin een realiteit (of een abstractie daarvan) wordt geordend of herordend met behulp van op inzicht berustende denkhandelingen, welke ordening in principe is te kwantificeren en die toelaat om er (logische) operaties op uit te voeren dan wel uit af te leiden. (*Ruijssemaers & van Luit*).

Met de inhoud van het vak rekenen bedoelen we de referentieniveaus uit het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (rapport Meijerink), waarin beschreven staat wat leerlingen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun schoolloopbaan.

Rekenproblemen zijn dus problemen met het uitvoeren van denkhandelingen in de informatieverwerking en het probleemoplossingsproces of problemen met het leren tellen, het vlot en foutloos omgaan met rekenfeiten, hoeveelheidbegrippen en –relaties, of problemen in het inzicht en logisch denken. (*Ruijssemaers & van Luit*)

Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan wanneer onvoldoende afstemming wordt gerealiseerd tussen het rekenonderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. (*Protocol ERWD2*)

Rekenproblemen zijn dus te remediëren, begeleiding richt zich dus vooral op het herstellen van hiaten en het vergroten van het zelfvertrouwen van de leerling.

3. Kenmerken van dyscalculie en rekenproblemen in het voortgezet onderwijs

Het is niet eenvoudig om vast te stellen of er sprake is (ernstige) rekenproblemen of van dyscalculie. Het verschil zit vooral in de hardnekkigheid van de problematiek en of de problemen die de leerling ervaart, te herstellen zijn of didactisch resistent zijn.

Problematiek die leerlingen met rekenproblemen en dyscalculie ervaren zijn:

De leerling:

- Gebruikt simpele procedures (blijft bijvoorbeeld lang op de vingers tellen).
- Maakt veel fouten in een stapsgewijze aanpak.
- Heeft problemen met de volgorde van de te nemen stappen bij een bepaalde strategie.
- Kan geen associaties maken met eerder opgedane kennis.
- Heeft problemen met de plaats van getallen.
- Maakt veelvuldig omkeringen van getallen.
- Kan geen betekenis geven aan hoeveelheden.
- Heeft moeite met het lezen en interpreteren van getallen.
- Heeft moeite met het lezen, schrijven en interpreteren van operatiesymbolen.
- Heeft moeite met getal structuren en getal kennis.
- Heeft moeite met domein specifieke kennis.
- Heeft moeite met mentale representaties van hoeveelheden.

Elke leerling met rekenproblemen of dyscalculie heeft zijn eigen specifieke kenmerken, waardoor begeleiding van deze leerlingen maatwerk is.

Begeleiding bij dyscalculie is gericht op het snel leren werken met hulpmiddelen en het leren werken met andere remediërende, compenserende en dispenserende maatregelen uit het begeleidingsplan.

Begeleiding bij rekenproblemen is het herstellen van hiaten bij de rekenvaardigheid lessen.

4. Beleid van de school ten aanzien van dyscalculie

De mate waarin en de manier waarop leerlingen met dyscalculie last hebben van hun beperking verschilt van leerling tot leerling. De faciliteiten waarvan de leerlingen gebruik kunnen en mogen maken, zijn dus niet voor iedereen gelijk. Uitgangspunten daarbij zijn:

- leerlingen doen zoveel mogelijk op de normale manier mee aan lessen en toetsen,
- leerlingen zo zelfstandig mogelijk maken: hulpmiddelen zijn toegestaan waar mogelijk en doel is dat leerlingen zo min mogelijk afhankelijk zijn van deze hulpmiddelen.

Per leerling wordt vastgelegd (bijvoorbeeld op een dyscalculiepas) van welke faciliteiten en/of compenserende middelen zij gebruik maken. De actuele wetgeving rondom dyscalculie zal leidend zijn bij het nemen van deze besluiten.

5. Signalering en diagnostiek van dyscalculie

Dyscalculieverklaring

Een dyscalculieverklaring dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- Er moet duidelijk in worden aangegeven op basis waarvan dyscalculie is vastgesteld;
- Er moeten adviezen voor ondersteuning in zijn opgenomen;
- Het moet ondertekend zijn door een bevoegd deskundige (GZ-psycholoog of orthopedagoog-generalist; beiden BIG-geregistreerd).

In de dyscalculieverklaring wordt vaak verwezen naar het onderzoeksverslag. De school wil dan ook graag zowel het onderzoeksrapport als de dyscalculieverklaring (van ouder(s)/verzorger(s)) ontvangen, zodat deze in het leerling dossier kunnen worden bewaard.

6. Overzicht van maatregelen voor dyscalculie leerlingen

6.1 Als je dyscalculie hebt

Leerlingen die het voortgezet onderwijs (VO) binnenkomen met een dyscalculieverklaring, of zij die deze verklaring in het VO ontvangen, worden handelingsgericht begeleid. Geen leerling heeft dezelfde behoeften, dus is belangrijk: wat heeft deze leerling nodig. Bij het vaststellen van de begeleiding wordt gebruik gemaakt van de adviezen uit de dyscalculieverklaring van de deskundige.

Faciliteitenpas

De leerling ontvangt een faciliteitenpas. De leerling heeft deze faciliteitenpas bij zich in de lessen.

6.2 Compenserende maatregelen (Faciliteiten):

Toetsen (Onder toetsen wordt verstaan: schriftelijke overhoringen, proefwerken, PTA –toetsen):

- Extra tijd: Leerlingen met een dyscalculieverklaring hebben recht op 20% extra tijd voor toetsen voor de vakken waarin rekenvaardigheden worden getoetst. Praktisch gezien is het echter niet altijd haalbaar om deze extra tijd te geven. Mogelijkheden om dit op te lossen zijn minder opgaven voor leerlingen met dyscalculie of de algehele tijdsduur voor de toets te verkorten, waardoor er extra tijd voor de leerling met dyscalculie overblijft.
- Rekenmachine is altijd toegestaan.
- De door de overheid voorgeschreven rekenkaarten.

Faciliteiten bij Examens volgens wetgeving:

- Verlenging van de examentijd per examen conform de wettelijke actuele richtlijnen van het College voor Toetsen en Examens.
- Bij het CE-examen zijn de CvTE-rekenkaarten toegestaan (bij alle vakken
- Waar rekenvaardigheden gevraagd wordt)
- Op de sector vmbo is het vak wiskunde verplicht.
- Op de sector havo is het mogelijk om binnen het profiel Cultuur en Maatschappij om examens af te leggen zonder het vak wiskunde.
- Op de sector vwo is het vak wiskunde verplicht.

[gecontroleerd 2024-2025](#)